

UKA 2013/19: Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut: Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfimmum – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitutionimut inatsisip atuutileraneranut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaatissaat.

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerreqarnerani saqqummiunneqartoq

Suliarinninnermini Inatsisinut Ataatsimiititaliap ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, Siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Siumut, Siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Sara Olsvig, Inuit Ataqtigiiit
Inatsisartunut ilaasortaq Doris Jakobsen, Siumut, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqtigiiit

1. Siunnersuutip tunuliaqutaa

Danskit Nunat Tamalaat akornaanni Inuillu Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfiata pilersinneqarneranut (Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder) inatsit nr. 411 6. Juni 2002-meersoq, 2005-imi Kalaallit Nunaannut atuutsilersinneqarpoq. Taamaalilluni Nunat Tamalaat akornaanni, Inuillu Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfiup (Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder) Inuillu Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqtigiiit (Råd for Menneskerettigheder) suliassaarfii tassalissapput: Ilisimatusarfiup (Institutip) suliaasa sammiviinik tunngaviusumik tikkuussisuuneq, instituttillu suliniutaasa siunertaq naapertorlugu Kalaallit Nunaannut aamma atuutsinneqarnerinik nakkutiginninnissaq.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivia (Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution) pillugu inatsissatut siunnersuummik, kiisalu Danskit Nunat Tamalaat akornanni ilisimatusarfiat (Dansk Institut for Internationale Studier) pillugu inatsissatut siunnersuummik danskit Naalakkersuisui april 2012-imi saqqummiussipput. Danskit Nunat Tamalaat akornaanni Inuillu Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfiata (Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder) atorunnaartinneqarneranik Nunallu Tamalaat Akornanni Ilisimatusarfimmik (Institut for Internationale Studier) taarserneqarneranik, inatsissatut siunnersuutit marluusut nassataqassapput.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivia (Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale

Menneskerettighedsinstitution) pillugu siunnersuutip tusarniaassutigineqarneranut atatillugu Naalakkersuisut siunnersuuteqarput inatsisap kunngip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarsinnaanera siunertaralugu Namminersorlutik Oqartussat Inatsisartut inatsisaatigut Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiinnik pilersitsisinnaassasut, ilaatigut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissiviata (Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution) siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasinnaasunik.

Kissaateqarnermut danskit Naalakkersuisui akuersaarput, kisiannilu siunertaqaqatigiit (Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi) sulii pilersinneqanngitsut Ilisimatusarfiup (Instituttip) siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaanissamut inatsisikkut piginnaatitaaffilerneqarnissaat siunertamut inatsisiliornikkut iluanngitsuussasooq nalilerlugu. Naalakkersuisulli ersersippaat inatsit Kalaallit Nunaannut atortuutinneqalissappat, tassungalu atatillugu Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi pilersinneqarpata, malittuanik inatsimmut allannguissamut siunnersuummik saqqummiussiniarlutik, taamaalillutik kalaallit Siunnersuisoqatigiivi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissiviata (Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution) siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasinnaanerat periarfissaqalersillugu.

Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivia¹ (Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution) pillugu Inatsisissatut siunnersuut ulloq 29. maj 2012 Folketingimi akuersissutigineqarpoq. Inatsit ulloq 1. januar 2013 atuutsilersinneqarpoq. Inatsit Kalaallit Nunaanni atuutsinneqanngilaq taamaattorli Kalaallit Nunaanni pissutsinut tulluarsaasumik allannguuteqartillugu, Kunngip peqqussutaatigut Kalaallit Nunaannut Tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit atuutsinneqalersinnaavoq.

2012-umi ukiakkut ataatsimiinnermi Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivini pilersitsinissamik siunnersuut Inatsisartunit akuersissutigineqarpoq. Inatsisartut inatsisaat ulloq 1. januar 2013 atuutsilersinneqarpoq. Taamaattumik siusinnerusukku taaneqarsimasut naapertorlugit Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfik pillugu inatsimmut allannguutissatut siunnersuummik danskit Naalakkersuisui marts 2013 saqqummiussippat. Inatsisissatut siunnersuutip Folketingimit akuersissutigineqartup ullorlu 1. august 2013² atuutilersinneqartup, Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfiup siulersuisuinut ilaasortassamik toqqaasinnaanermut Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi periarfissippai. Inatsit peqqussutikkut Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarpat naalagaaffiup ilaani tassani inuit pisinnaatitaaffiisa atortinneqarneri pillugit nakkutilliinissamut nalunaaruteqartarnissamullu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Ilisimatusarfik pisinnaatitaaffealissaaq. Tamanna Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi suleqatigalugit pissaq.

¹ Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivia pillugu Inatsit nr. 553, 18. juni 2012-umeersoq. (Lov om Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution).

² Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit ilisimatusarfik – Danmarkip Nunami Namminermi Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Sullissivia pillugu Inatsisip nr. 656-ip 12/06/2013-meersup allannguutaa (UKA 2013/19). (Lov nr. 656 af 12/06/2013 om ændring af lov om Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution og lov om Dansk Institut for Internationale Studier)

Naalackersuisut aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussinerisigut (UKA 2013/19) Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat oqaaseqaataat pillugu Inatsisartut maanna saqqummiussivigineqarsimalerput.

2. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnera

Inatsisinut Ataatsimiititaliaq ulloq 6. oktober Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutimit saaffiginnissummik, Institutip siunnersuummut oqaaseqaataanik imaqartumik (Inatsisartunut saqqummiunneqarnermini iluserisaatut iluseqartumik) tigusaqarpoq. Tamanna nunanut allanut ministeriaqarfiup peqqussutissamut missingiusiaa pillugu tusarniaanermut atatillugu institutip tigusaqarsimannginneranik peqquteqarpoq.

Peqqussutissamut missingusiaq arlalitsigut erseqqinnerusumik tikkuarneqartutigit naammaginaratumik Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqussagaanngitsunik imaqarnera Institutip Inatsisinut Ataatsimiititaliamut saaffiginnissutimini erseqqissaatigaa.

Institutip Inatsisinut Ataatsimiititaliamut saaffiginnissutimi assilinerinik nunanut allanut ministeriaqarfik, Naalagaaffiup Sinniisaa Naalackersuisullu nassillugit paasissutissippai.

Tamatuma kingunerisaanik institutip tusarniaanermut akissuqaatai peqqussutissatut missingiummut ilanngunneqarnissaanut nunanut allanut ministeriaqarfiup periarfissinneqarnissaa siunertaralugu Naalackersuisut siunnersuut tunuartippaat.

Institutip akissuteqaatai maanna nunanut allanut ministeriaqarfiup peqqussutissatut missingiusiaanut ikkunneqarsimalerput (peqqussutissamut missingiut 31. oktober 2013-imeersoq). Peqqussutissatullu missingiut nutaaq taannaavog Inatsisartunit akuersissutigisassanngorlugu Naalackersuisut inassuteqaatiginiagaa.

Institutip kaammattuutaani pingaarnerpaat tamarmik peqqussutissatut missingiummut nutaamut ilanngunneqarsimasut paasillugit Inatsisinut Ataatsimiititaliamit nuannaarutigineqarpoq.

Pingaartumik peqqussutissatut missingiummi aalajangersakkani makku erseqqissumik ilanngunneqarsimaneri erseqqissaavigissallugit ataatsimiititaliaq peqqutissaqarpoq:

- Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutip inuit pisinnaatitaaffiisa atuutsinneqarneri (aamma) *Kalaallit Nunaanni* Institutip suliaasaanut ilaatillugu nakkutigalugillu nalunaarusiortassavai.
- Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutip Folketingi danskillu naalackersuisui kisiisa pinnagit aammattaarli *Inatsisartut Naalackersuisullu* inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersortassavai.
- Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutip (Soorlu Danmarkimi suliffeqarfiup suliai pillugit inuillu pisinnaatitaaffiisa inissisimanerat pillugu ukiumoortumik

nalunaarusiortartussaasoq) taamatutaaq *Kalaallit Nunaanni* suliffeqarfiup suliai pillugit inuillu pisinnaatitaaffiisa ineriartornerat pillugu *Inatsisartunut* ukiumoortumik nalunaarusiortassaaq.

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutip saaffiginnissutaanut, taassuma Kalaallit Nunaanni suliassamik tamakkiisumik tigusinissaminut piareersimaneranik takutitsisumut, Inatsisinut Ataatsimiititaliaq qujassuteqarnissaminut peqqutissaqarpoq, tamanna Institutip Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiinnut pitsaasumik nalituumillu suleqatinngorsinnaaneranik Inatsisinut Ataatsimiititaliap neriutaanut nukittorsaavoq.

Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutip siulersuisuinut ilaasortassamik ataatsimik toqqaanissamut Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiit peqqussutip periarfissippai. Institutip ilaasortai ukiut sisamakkaarlugit toqqarneqartarput. Tamatumalu akerlianik Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortat ukiut marlukkaarlugit toqqarneqartarlutik. Ilaasortassanik toqqaasarnermi kipungasoorneq tamanna naapertuutinngissinnaasoq peqqussutissatut missingiutip tusarniaassutigineqarnerani ICC-ip Meeqqallu illersuisuata akissuteqaatiminni malugeqqaat. Naalakkersuisunit Nunanullu allanut Ministeriaqarfimmit tamanna malugisimaneqartoq, taamalu aamma ilaasortassanik toqqaasarnerup naapertuuttunngortinneqarnissaa siunertaralugu Kalaallit Nunaanni Inuit Pisinnaatitaaffiinut Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaannut allannguutissatut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiussinissartik isumaliutigigaat Naalakkersuisut saqqummiussissutaanni ersippoq. Tamanna Inatsisinut Ataatsimiititaliamit naammagisimaarlugu maluginiarneqarpoq.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup siunnersuut akuersissutigineqassasoq **inassutigaa.**

Peqatitigitillugulu ataatsimiititaliap UKA 2012/125-mut isumaliutissiissusiornermini, Naalakkersuisut inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinnginnermi, tamanna attuumassuteqarpat – soorlu danskit naalakkersuisui taamak pisartut - Inuit Pisinnaatitaaffiinut Institutimut tusarniaasarnissamut periarfissaq atorluaqqullugu Naalakkersuisunut kaammattuutaa, periarfissaq iluatsillugu ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut eqqaasitsissutigissavaa. Siunnersuutip uuma akuersissutigineqarneratigut kaammattuut soqutiginarsissaaq.

Taamak oqaaseqarluni Inatsisinut Ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Anders Olsen
Siulittaasoq
Siumut

Kristian Jeremiassen
Siumut

Sara Olsvig
Inuit Ataqtigiit

Doris Jakobsen
Siumut

Ane Hansen
Inuit Ataqtigiit